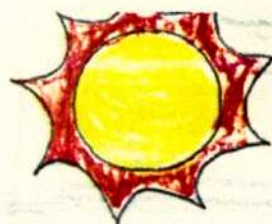


EGLUTÉ

GEGUŽĚ * 2005 * MAY

VOL 56/NR. 5



EGLUTĖ

GEGUŽĖ / MAY / 2005 VOL 56 / NR. 5

PRIE EGLUTĖS SUSIRINKO:

Motulės diena....1

Gražiausias sodas....2



Pasakų senelės pasakos

Pasakėlė apie dramblių

Dručkį....2

Onutė ir išmintingoji

višta....4

Šikšnosparnio

sparnai....7

Kregždutės....10



Senolio padavimai,
legendos, istorijos

Šilagėlė....12

Gegutė kukuoja - metelius
skaičiuoja....13

Miško laikrodis....15

Baltai - lietuvių
protėviai....16

Ižymūs Lietuvos
žmonės....21

Vaikų kūryba....24

Galvosūkliai...33

Ar žinai?...31

Pirmame viršelyje: Čepulytės Alinos piešinys. Cleveland Šv. Kazimiero mokykla.

EGLUTĖ: mėnesinis lietuviškas laikraštėlis vaikams užsienyje. Išeina 10 numerių per metus; prenumerata - 15 US dol., į Lietuvą ir kitus kraštus - 20 US dol. Atsiųstą medžiagą redakcija taisy ir tvarko savo nuožiūra.

LEIDŽIA: JAV LB Švietimo taryba

REDAKTORĖ: Aušra Spitrienė

ADMINISTRACIJA, MAKETAVIMAS, SPAUSDINIMAS: Ričardo spaustuvė. tel.: 708-430-1911

EGLUTĖ (USPS 169-200)(ISSN 1078-411X) a magazine for children in Lithuanian language. Published monthly except July and August. Yearly subscription \$15.00 single copy \$1.50, to Lithuania and other countries. \$20.00 (USA currency). Published by Lithuanian Educational Council of the USA, Inc., 8812 W. 103 rd. St., Palos Hills, IL 60465. Second class postage paid at Lackport, IL 60441. Postmaster send address corrections to: Eglute Lithuanian Educational Council of the USA, Inc., 8812 W. 103 rd. St., Palos Hills, IL 60465.

**Sveikiname visas mielasias mamytes ir močiutes su
gražiausia pavasario švente – Motinos diena! Težydi
Jums visos pasaulio gėlės ir vaikų šypsenos.
Būkit laimingos!**

MOTULĖS diena

ALDONA PUŠYTĖ

Darda, oi, darda
Griaustinio ratai, -
Jau atvažiuoja
Pavasarelis.

Žalia karieta
Ant aukso lingių.
O pakinkyta
Žirgais ugniniais.

Toje karietoj
Gėlių krepšeliai.
Žiedai rasoti –
Motulės dienai.

Imsim snieguolę,
Tą baltažiedę,
Nešim motulei
Meilę ir džiaugsmą.





Iš avelių debesų
Vėjo siūlu vilnoniu,
Mezga pasaką senelė,
Deda pasakų skrynelėn.
Atsisėsk ir paskaityk
Pasakų šalin sugrįžk.

Gražiausias sodas

ALDONA PUŠYTĖ

Obelių žiedai balti
Ir balti takai.
Ką gegužio pilnaty
Tyliai man sakai.

Motina tėvyne mano,
Kaip žvaigždė šviesi?
Tu visų gražiausias sodas
Žemėj man esi.

Tau širdis vien meilę gieda, -
Ją dainoj nešu
Tarsi rausvą tulpės žiedą
Su rasos lašu.

Pasakėlė apie dramblių dručką

Dručis buvo didelis dramblys. Jis turėjo ilgą straublį, dvi dideles nulėpusias ausis, keturias stiprias kojas, dvi baltas iltis ir mažą uodegytę.

Vieną dieną Dručis išsiruošė pasivaikščioti. Jis ėjo lėtai - šliumpt - plumpt, šliumpt - plumpt, kol nužingsniavo prie upės. Ten pamatė mažą mergaitę, kuri gailiai verkė.

- Kodėl tu raudi? - paklausė Dručis.

- Mano kibirėlis prakiuro, - ašarodama paaiškino mergaitė, - o aš noriu parnešti namo vandens.

Dručis žvilgtelėjo į kibirėlį. Iš tikrųjų - jame buvo didžiulė

Dručis

- labai stiprus.

Nulėpusios ausys

- didelės
kabančios ausys.

Raudoti

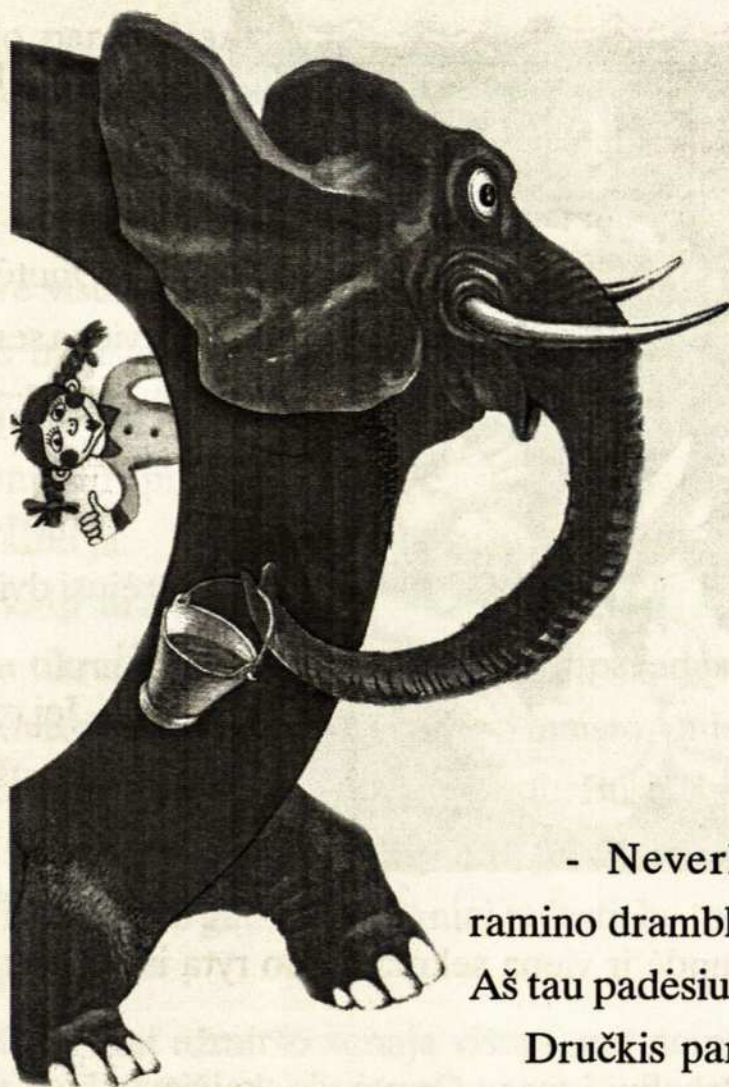
- ilgai verkti.

Prisiurbė

- pritraukė.

Pėdino

- lėtai ėjo.



- Neverk, -
ramino dramblys. -
Aš tau padėsiu.

Dručis panėrė
savo ilgą straublį į upę ir prisiurbė

vandens.

- Žiūrėk, - tarė Dručis, - mano straublys
pilnas vandens. Aš parnešiu jį tau namo.

Mažylė buvo labai laiminga.

- Ačiū tau, Dručki, - padėkojo mergaitė,
keliskart suplodama rankutėmis. Dručis pėdino
į mergaitės namus. Jis ėjo lėtai - šliumpt - plumpt,
šliumpt - plumpt.

Namuose mergaitė suieškojo kitą kibirėlį.
Dručis išpylė visą vandenį. Dabar straublys buvo
tuščias. Tačiau kibirėlis - pilnas vandens.

Tai protingas dramblys Dručis!

Matai, kad pasakose būna daug
visokių gražių senoviškų ir nevisai
suprantamų žodžių. Bet
nenusimink - Senelė tau paaiškins.



ONUTĖ IR IŠMINTINGOJI VIŠTA

Onutė savo vištidėje laikė tik vieną seną, nušiurusią vištą, kuri visgi kasdien padėdavo po kiaušinį.

Onutė mielai būtų turėjusi dvi vištas ir mąstė sau taip:

- Jei man kasdien padėtų po du kiaušinius, tapčiau tikra ponija!

Pagaliau Onutė apsisprendė ir vieną sekmadienio rytą išėjo į turgų pirkti antrosios vištos.

Pakeliui į turgų Onutė vis skaičiavo, kiek pinigų uždirbtų, jei kasdien parduotų po kiaušinį. Taip beskaičiuodama džiugiai nustebo, kad parduodama kiaušinius ir taupydama vietoje ūkio galėtų turėti didelius rūmus. Pati galėtų dėvėti puošnius drabužius, turėti tarnų ir gyventi be jokio vargo!

Kiek pasiderėjusi Onutė išigijo vieną vištelę,



kuri, kaip pažadėjo pardavėjas, kiekvieną rytą padės po kiaušinį. Tai buvo kaip tik ta višta, kurios Onutė norėjo.

Onutė atidavė visus savo sutaupytus pinigus ir atsargiai patupdė vištą į krepšį. Visą kelią grįždama namo Onutė rūpinosi višta – glostė ir šnekino ją:

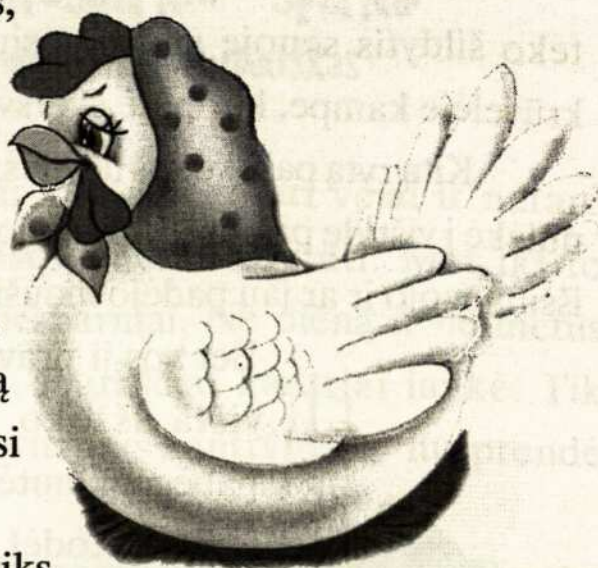
- Pamatysi, kaip tau patiks mano vištidėje. Tau tikrai nieko netruks. Be to, jei pažadėsi man kasdien padėti po kiaušinį, duosiu tau labai gero maisto - miežių ir kukurūzų grūdų. Kasdien paklosiu tau švarių šiaudų. Būsi labiausiai aprūpinta kaimo višta, ir ne viena višta negyvens geriau už tave!

Ūkyje naujoji višta gavo gausiai ir skaniai palesti, be to, buvo pagirta ir paglostyta.

Tačiau Onutė visiškai užmiršo senąją vištą – net neįpylė jai grūdų, nors toji kudakuodama ir mosuodama sparnais bandė į save atkreipti dėmesį. Vargšelei tą vakarą teko pasitenkinti tik vandeniu iš karvių lovio.

Kai atėjo laikas miegoti, Onutė naujai viešniai susuko lizdelį. Paėmė gražų krepšelį, patiesė jame minkšto ir šviežio šieno, kad vištai būtų patogų ir šilta miegoti. Lizdą padėjo vidury vištidės, toliau nuo vėjo prapučiamų vietų.

Tačiau ir vėl Onutė užmiršo senąją vištą, kuriai



teko šildytis senoje sudžiūvusių šiaudų
krūvelėje kampe, kur pūtė skersvėjai.

Kitą rytą pašokusi iš lovelės Onutė
nulėkė į vištidę pažiūrėti, ar naujoji višta
išsimiegojo ir ar jau padėjo kiaušinį..

Bet vos ji pravėrė duris,
višta išsoko laukan ir
pabėgo. Onutė šaukė jai iš paskos:

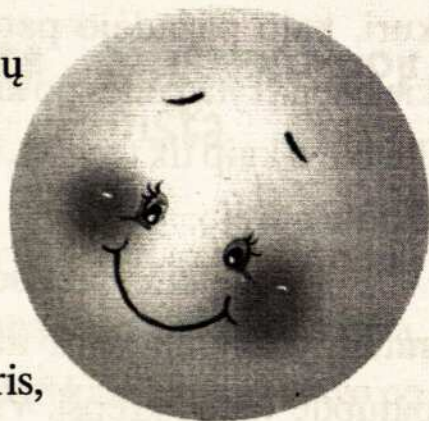
- Kodėl tu pabėgai? Greičiau grįžk į
vištidę!

- Į tavo vištidę? – atsiliepė višta. –
Niekuomet! Net nesvajok!

- Kodėl? Ar aš tavim nesirūpinau?

- Būtent dėl to, kad manimi
rūpinaisi per daug aš ir išeinu!
Kaip naująją viešnią tu mane
lepinai, globojai, maitinai,
susukai gražų lizdą, o senajai
vištai nedavei nė grūdo ir
palikai miegoti šaltyje. Jei
likčiau su tavimi, o tu
nusipirktum kitą vištą, ir mane
ištiktų toks pats likimas. Tie,
kurie su naujaisiais draugais
elgiasi geriau nei su senaisiais,
man nekelia pasitikėjimo ir
nepatinka!

Taip tarusi višta
nuskrido.



ŠIKŠNOSPARNIO Sparnai

LEONARDAS GUTAUŠKAS



Kartą susirinko visi keturi vėjai ir nutarė paukščiams debesų sparnus pasiūti. Mat iki to paukščiai buvo besparniai. Ne dieną ir ne metus darbavosi vėjai. Paukščiai kantriai laukė. Tik šikšnosparnis pritrūko kantrybės ir nusprendė nebelaukti.

Ir štai atėjo sparnų dalinimo valanda. Pirmąjį vėjai pakvietė erelį ir tarė:

- Tavo širdis drąsiausia, esi galingas, tad tau pelnytai tenka didžiausi iš aukščiausių krištolinių debesų plunksnų pasiūti sparnai. Jais plasnodamas tu įveiksi kalnų viršūnes, perskrisi jūras ir pasieksi saulės sostą.

Laimingas erelis prisisegė sparnus, pakilo nuo žemės ir sukdamas ratus išnyko aukštybėse.

Gulbei, pagyrę jos taurumą ir grožį, vėjai dovanojo baltus, iš giedrų debesų virš marių pasiūtus, ne ką mažesnius už erelio, sparnus.

Išdidžiai mojuodama baltaisiais sparnais, gulbė pakilo į dangų. Tas vaizdas buvo toks žavus, kad visi paukščiai sušuko:



- Gulbe! Tu esi mūsų giminės papuošalas!

Kregždei vėjai davė smagius, iš lietaus debesų atraižėlių pasiūtus sparnelius. Prisegę juos prie kregždės pečių, vėjai pasakė:

-Tu, kregžde, skraidysi tarp lietaus debesų ir žemės. Pakils debesis, ir tu pasikelsi. Nusileis – ir tu pažeme lakiosi.

Pasišaukę zylutę, vėjai tarė:

- Esi mažas paukštelis, menkos tavo ir galios. Tad mes tau skiriame iš sniego debesėlių pasiūtus sparnelius.



Jais tu galėsi lakstyti nuo krūmo prie krūmelio. Ir

niekas nedrįs pasakyti, kad tu - besparnė. Vieversiu vėjai dovanojo iš saulėtų ryto debesėlių pasiūtus lengvus sparnus. Įteikdami dovaną, vėjai pamokė:

- Vieversėli, tu tai kilsi iki dangaus, tai vėl leisies iki arimo. Tavo pareiga bus matuoti atstumą tarp



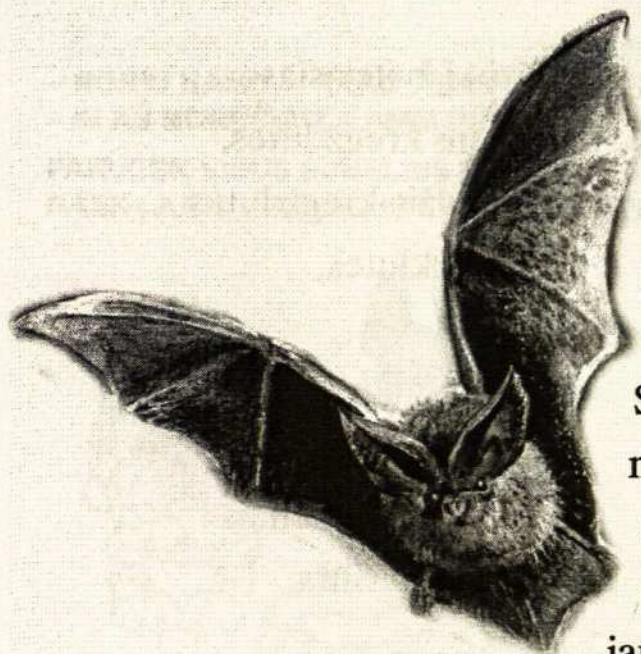
dangaus ir

žemės. Pastebėjęs, kad dangus smunka, tu praneši visiems, kas gyvas, kad skubėtų dangaus skliautą paremti.

Baigę sparnų dalinimą, vėjai patraukė savais keliais.

Paukščiai taip pat išsiskirstė - kas į girią, kas į ežero





švendrynus, kas į kalnus nuskrido.

Tik vienas šikšnosparnis liko be sparnų. Kaip jis nuliūdo, kai vieną kartą išvydo kylančią gulbę. Suprato varguolis, kad neapgalvotai pasielgė, nesulaukęs sparnų dalinimo pradžios. Bet ką darysi – vėjų jau nebėra, kur juos sugaudysi...

Taip bedējuodamas slinko šikšnosparnis laukais ir aptiko penkis pelių kailiukus. Nežinia, kaip jie čia atsirado? Gal kokia lapė nešėsi juos į namus ir pametė, o gal pelėda iš nagų išleido?

Paėmęs aštrų titnago gabalėlį, šikšnosparnis nuskuto nuo kailiukų plaukų likučius, išlygino, ištiesino odeles, susiuvo jas voro siūlais ir susikirpo porą sparnų.

Prisitaisė juos prie pečių ir pats nepajuto, kaip pakilo. Sparnai buvo neišvaizdūs, pilki, pliki, beplunksniai. Bet nešė gyvūnėlį ne blogiau nei kregždę jos sparnai.

Šikšnosparnis džiaugėsi sparnuotas tapęs. Ir vis dėlto varžėsi dieną tarp paukščių pasirodyti. Suprato, kad jo sparnai nė iš tolo negali prilygti gulbės ar erelio sparnams. Tad laukdavo kol saulutė nusileis, pirmą sutemų ir tik tada pradėdavo naktinių drugių medžioklę.

Taip ir ligi šiolei jis gyvena visų paukščių pašiepiamas.

Menkiausias žvirblis, ir tas juokiasi:

- Koks gi iš tavęs paukštis? Pelė, ir gana.

Pelės taip pat nepalieka varguolio ramybėje, vis kartoja:

- Darai gėdą pelių giminei, tas bjaurias odas prie pečių prisisegęs.

Kregždutės

Martynas Vainilaitis

Nuslinko Dundulis

Toli į pietus,

Žolytės karoliais

Pavirto lietus.

Nušvito saulutė.

O kregždės tuo tarpu

Pakilo į dangų –

Vaivorykštę karmo.

Žiūriu į žvitriąsias

Šelmens kregždutes,

Suglaudžia kregždutės

Pūkų žirklutes,

Ir dangiška juosta,

Lanku nusvarinta,

Margais karpinėliais

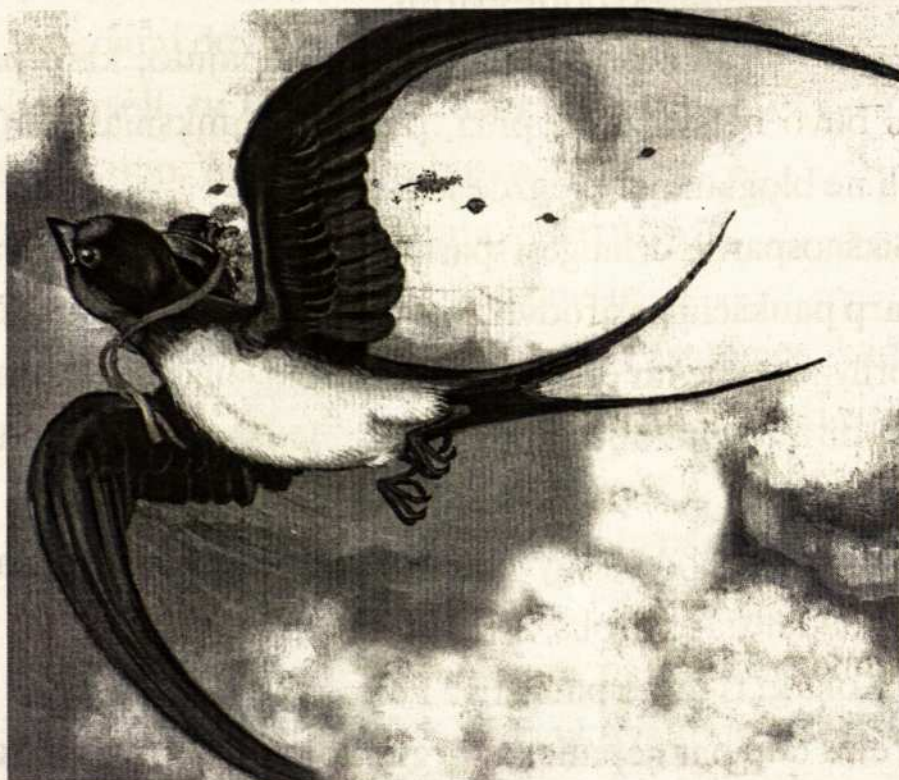
Į žemę nukrinta.

Pamato dudutis

Ir šaukia: - Dū dū!

Gegužio kregždutės

Prikarpė žiedų!



– NORIU NAMO, – SAKO REKSIUKAS.
– IR AŠ NORĖČIAU, – AMSI PŪKIUKAS.
PARVESK VISUS ŠUNELIUS Į NAMUS,
RASK Į JUOS VEDANČIUS SIAURUS TAKELIUS!

NORIU NAMO



RAUŠIS



Kiek legendų, padavimų
Mūs senoliai vis dar žino.
Buvo tai labai seniai,
Kai gyveno milžinai,
Laumės gelsvą kasą pynė
Iš tautosakos lobyno.

Šilagėlė

Martynas Vainilaitis

Dvelkia rytmečio vėsa.
Skleidžia šilagėlė žiedą.
Violetinė rasa
Kaip žirniukai lapais rieda.

- Ko verki?..
Neskinsiu, ne.
Kelk aukščiau galvelę trapią.
Tavo žiedas gimtine –
Tėviškėlės vėju kvepia.



Ši kartelį be gėlių
Pastovės lange ąsotis.
Tarp ėglelių, tarp žalių
Tau – žydėti ir šypsotis!

Tau kalnelis iškilnus, -
Pakalnėlėje upelis.
Tu – ir mielas, ir švelnus
Mano ilgesio varpelis.

GEGUTĖ KUKUOJA – METELIUS SKAIČIUOJA

B. OKSARĖ



Sujudo, suklego visa, kas gyva - gegužė, paskutinis pavasario mėnuo, todėl ir skuba visi pavasario džiaugsmams atsidžiaugti - upeliai almedami į dideles upes teka, upės savo vandenį į jūras marias versta verčia, o miškuose, atrodo, net apsamanoję akmenėliai gležnučiais medžių lapeliais atsidžiaugti negali.

- Tss – paklausykite! Miške tarp kitų paukščių balsų išgirsite - ku kū, ku kū, ku kū! Taip, atspėjote, tai gegutė kukuoja, praneša, kad jau parvyko gimtinėn nuo tolimosios Afrikos krantų. Seni žmonės sako: “Gegutė metelius skaičiuoja!”.

O ar žinote, vaikai, kad kukuoja ne patelė, o patinėlis? Patelės balsas - tai skambus “kli, kli, kli”, kurį tik labiau prityrusi ausis atskirti gali.

Pakukuoja, pagieda patelė ir patinėlis ir ima galvą sukti, kur kiaušinėlius dėti. “Reiktų susisukti lizdą, kaip kad kiti paukščiai daro, - pagalvoja patinėlis. - Tačiau tiek daug miške lizdelių, užteks vietos ir mano kiaušinėliams, o aš geriau paskrajosiu, vabalėlių palesiosiu!”

Senolis girdėjo - jūs irgi paklausykite ir kitiems pasakykite ko liaudies išmintis moko.

PATARLĖS IR PRIEŽODŽIAI

Kas skaito rašo, duonos neprašo.

Svetimu protu netoli tenujosi.

Kas pyksta, tam ragai dygsta.

Didelė išmintis mažoj galvoj sutelpta.

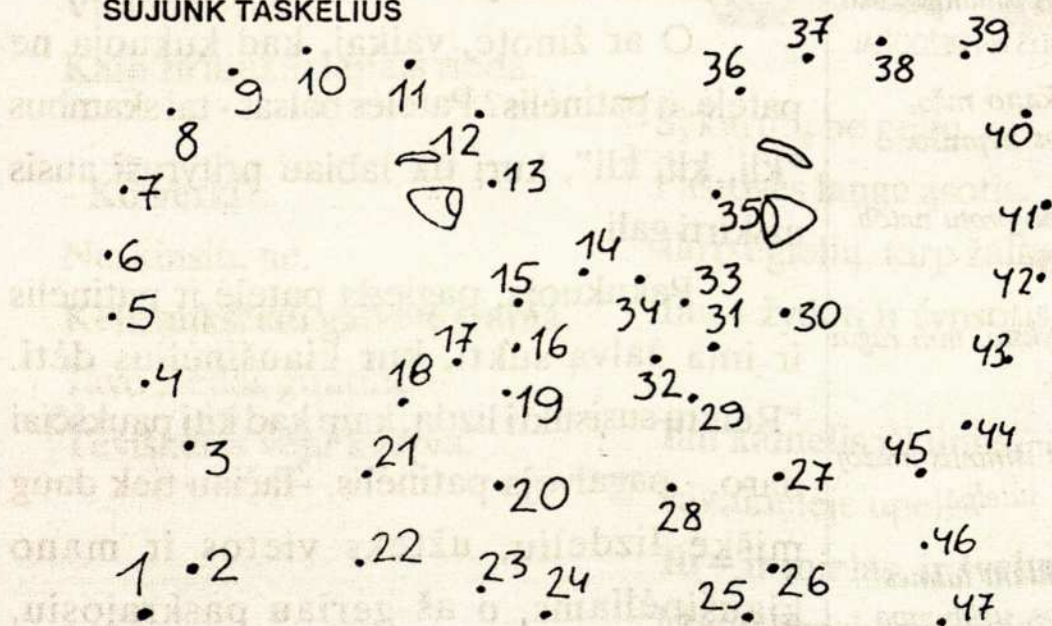
Belaukiant laimės žadėtos, užklumpa bėdos netikėtos.

Skraido, vikšrus rankioja ir vis nepamiršta pasidairyti, kur kielės ar liepsnelės lizdelis.

Pritaikiusi progą arba drauge su patinėliu šeimininką nuvijusi, padeda kiaušinėlių tai į vieno, tai į kito paukštelio lizdą. Dažnas paukštelis stebisi - lyg perdaug lizdely kiaušinėlių, bet, savo pareigą prisiminęs, tupia ant jų vaikelių perėti.

Netrunka praeiti pora savaitių, ir lizde kartu su kitais paukšteliais išsiritą gegužiukas. Koks rajus šis mažas paukštelis! Dažnai tikrųjų šeimininkų vaikelius iš lizdelio išstumia, o pats vis cypia - "Cirp! Man vikšrelį! Man kirminėlių!". Kraipo galvą dėl tokio elgesio paukštytė, gegužiuką išperėjusi, bet vis tiek jam vikšrelius neša. Auga gegužiukas greitai, netrunka ir jį maitinančius paukštelius praaugti, o praaugęs - sau smagus po miškus parkus skrajoja, per vasarą galybę vikšrų sulesą, sutvirtėja. Rudenį patraukia į šiltuosius kraštus, o paskui vėl grįš į gimtinę. Patinėlis savo "ku kū" metelius skaičiuos, o patelė vėl svetimo lizdo ieškos. Svetimi paukšteliai jos gegužiukus maitins. Taip ir sukasi uždaras ratas.

SUJUNK TAŠKELIUS



MIŠKO LAIKRODIS

Martynas Vanilaitis

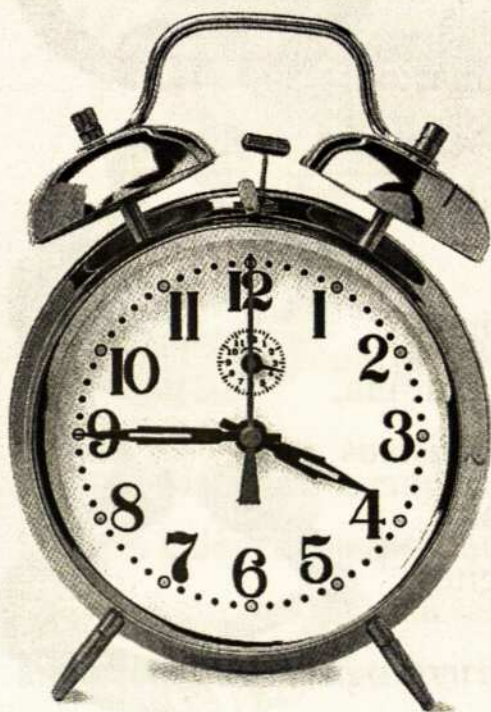
Vakar miglą vėjas pūtė,
Šiandien kalbina gėles.
Miško laikrodis – gegutė
Skaito valandas žalias.

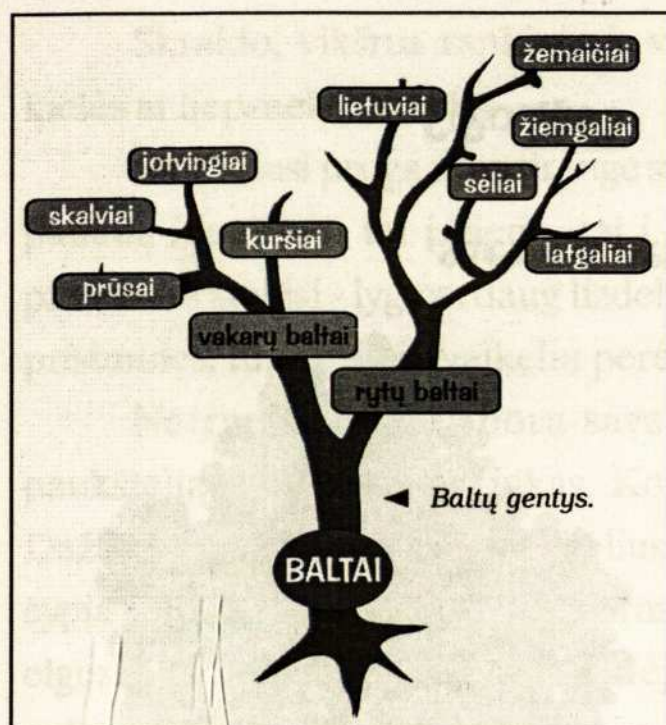
Bėga laikas, bėga laikas,
Bėga, ragina visus,
Kad medelis –
Medžio vaikas –
Būtų aukštas ir tiesus.



Kad nei kėkštas, nei pelėda
Nekartotų atžariai:
„Patingėjai augti – gėdą
Savo miškui padarei!”

Na tai stiepkis po truputį,
Kelk į dangų šakeles! –
Miško laikrodis – gegutė
Skaito valandas žalias.





Baltai – Lietuvos protėviai

Maždaug prieš 5 tūkstančius metų į Baltijos pakrantę iš pietų ir vakarų atsikėlė indoeuropiečių gentys (indoeuropiečiai – žmonių gentys, kurios į Europą atikėlė iš rytų). Jos

priklausė virvelinės keramikos arba laivinių kovos kirvių kultūrai. Tai reiškia, kad molio puodus puošdavo ornamentais, panašiais į virves, ir gaminosi akmeninius kovos kirvius, kurie labai primena laivus. Šie atėjūnai, prie Baltijos jūros rado vietinius gyventojus, su jais susimaišė. Taip susikūrė baltiška Pamaro kultūra, o jos kūrėjai yra laikomi baltais. Ši baltiška kultūra, kaip sako istorikai, apėmė dideles teritorijas.

Baltai gyveno dabartinės Ukrainos, Baltarusijos, Latvijos, Lenkijos ir, žinoma, Lietuvos žemėse. I tūkstantmečio po Kristaus pabaigoje ir II pradžioje iš senųjų baltų genčių ima formotis prūsų, jotvingių, latvių ir lietuvių tautybės.



▲ Žalvarinės segės.

Baltų namai

Neolito laikotarpiu (neolitas – akmens amžiaus pabaiga, trukęs nuo 2900 m. pr. Kristų iki 2100 m. pr. Kristų) baltai ima statyti keturkampius namus, savo forma labai panašius į Lietuvos kaime išlikusius senus namus. Tokie namai buvo pastatyti iš retai sustatytų karčių, o tarpai užpildyti gulsčiomis kartelėmis ar perpinti medžių šakomis. Namo viduryje buvo statomos dar kelios kartys stogui prilaikyti. Prie Nidos rastas baltų namas net turėjo aukščiau įrengtą vietą miegui ir vietą ugniai kūrenti.



Žmonės apsigyvena piliakalniuose

Atšilus orams ėmė gausėti gyventojų. Dėl palankių sąlygų žmonės galėjo sukaupti daugiau atsargų, todėl didėjo jų turtas, o turta, kaip žinai, reikia saugoti. Didelės šeimos ar net giminės ant kalvų ėmė rengti įtvirtintas gyvenvietes - piliakalnius, ant kurių nebaisūs buvo ne tik laukiniai žvėrys, bet ir plėšikai.

Piliakalniai buvo supilami ant kalvelių, prie ežerų, upelių. Tokios gyvenvietės pakraščiai buvo aptveriami aukšta medine tvora. Neprašytus svečius buvo galima iš anksto pastebėti.

Medžioklė

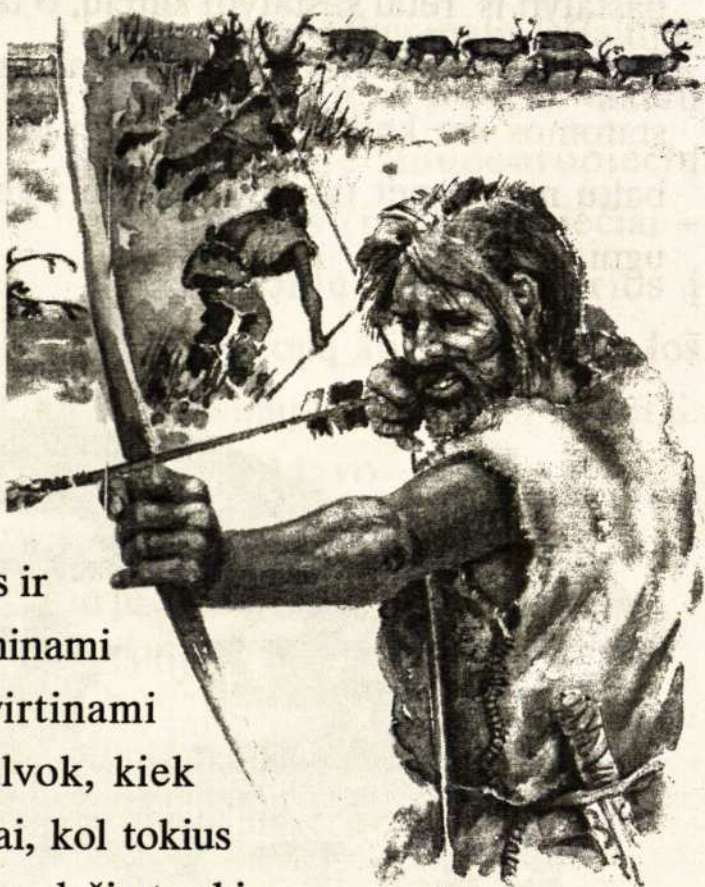
Pirmieji baltai iš senųjų šiaurės medžiotojų išmoko medžioti stambiuosius žvėris: elnius, briedžius, šernus, net lokius (kaip skiriasi pusryčiai, kuriuos kasdien tu valgai, nuo tavo protėvių pusryčių).

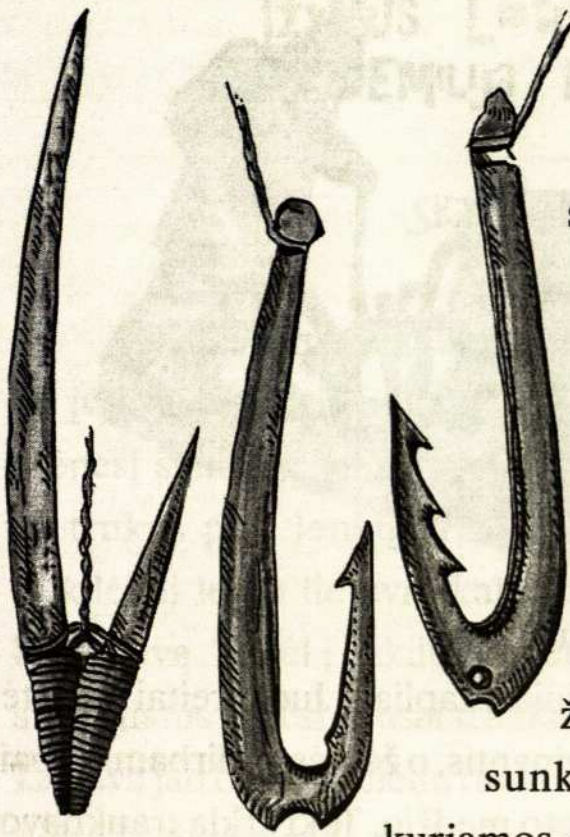
Tam jie naudojo ietis, strėles ir lankus. Šie ginklai buvo gaminami iš medžio, o jų galuose tvirtinami titnaginiai antgaliai. Pagalvok, kiek prakaito išliedavo baltų vyrai, kol tokius ginklus pasigamindavo, ir dar dešimt sykių daugiau, kol su jais sumedždavo žvėrį.

Tuomet suprasi, kaip lengva šiandien medžiotojams, apsiginklavusiems šautuvais su optiniais taikikliais.

Baigiantis akmens amžiui medžioklė prarado savo svarbą (labai panašiai, atėjus metui, lėlės ir mašinos praranda svarbą, ir tau nesinori su jomis daugiau žaisti).

Žmonės išsiruošdavo į medžioklę tik kailiais apsirūpinti. Maisto gaudavo kitur. Kur?





Žvejyba

Kitas baltų būdas maistui susirasti buvo žvejyba. Nors žvėrių miškuose netrūko, tačiau tada gyvenę žmonės, kaip ir mes, norėjo visada turėti sočiai prikimštus pilvus. Juolab, kad žuvies tuomet buvo gausybė. Todėl buvo susidomėta žvejyba. Dažniausiai baltai žvejojo ežeruose, nes upėse žvejoti sunkiau. Todėl gyvenvietės buvo kuriamos daugiau prie ežerų. Tais laikais žuvis užaugdavo daug didesnės, ir žvejai jas gaudydavo žeberklais (tai panašus į ietį daiktas). Tačiau ir tokiu žvejybos įrankiu sužeistos žuvys pasprukdavo. Ir tai nenuostabu - lydekos užaugdavusios iki 120 cm, o šamai net iki 245 cm ilgio. Kad tokios milžinės pabėgdavo net sužeistos, liudija archeologų rasti žuvų griaučiai su įstrigusiais žeberklais (archeologai – mokslininkai, kurie iš rastų daiktų liekanų sužino apie senovėje gyvenusius žmones). Greitai buvo sugalvotas kita žvejybos priemonė, tai - tinklas.

Baltai žvejojo dažnai, gal todėl ir dabar dar lietuviai taip mėgsta žvejoti.

Žemdirbystė

Neolito laikotarpiu po truputį išplito žemdirbystė. Tai mums liudija senose baltų gyvenvietėse rasti javų sėklų pėdsakai. Baltai



augino soras, kviečius, avižas, rugius, linus.

Žemė buvo įdirbama akmeniniais kapliais. Juos greitai pakeitė arklas, nes darbas kapliu labai verginantis, o žemės apdirbama labai mažai. Arklai buvo gaminami iš kieto medžio. Tokį arklą traukdavo įkinkyti jaučiai. Juos, kaip ir kitus gyvulius į Baltijos jūros pakrantes atsigabeno senosios indoeuropiečių giminės.

Žmonės tiki dievais

Tik nemanyk, jog tavo protėviai apie nieką kitą negalvojo, tik kaip pilvus prikimšti. Ir negalvok, kad nieko kito jie neveikė, tik lakstė po miškus, braidė upėmis bei ežerais ar kaip kurmiai rausėsi žemėje. Baltai tikėjo dievus ir mąstė apie juos supantį pasaulį. Populiariausias dievas buvo Perkūnas. Įvairūs gamtos reiškiniai taip pat laikyti dievybėmis. Jie turėjo vardus: Lauksargis, Rugių boba, Žvėrinė, Javinė, Bangpūtys. Taip pat tikėta pomirtiniu gyvenimu ir vienu viską sukūrusiu Dangaus dievu. Religinės apeigos vykdavo giraitėse, alkose (šventa vieta, kurios viduryje buvo vienas arba keli aukoms padėti skirti židiniai), prie aukurų.

Lietuvoje yra 20 kalnų, kalnelių, kalvų, pavadintų Perkūno vardu.

IŽYMŲS LIETUVOS ŽMONĖS EMILIJĄ PLIATERYTĘ

SKAIDRĖ URBONINĖ

XIX a. pirmoje pusėje Europoje plito laisvės idėjos. 1830 m. įvyko revoliucijos Prancūzijoje ir Nyderlanduose. Lapkričio mėnesį sukilo ir lenkai. Jų tikslas buvo atsiskirti nuo Rusijos. Netrukus prie lenkų prisidėjo dauguma Lietuvos bajorijos. Sukilėliai leido lietuvių kalba atsišaukimus, žadėjo panaikinti baudžiavą. Todėl į sukilėlių gretas stojo ir valstiečiai. Iš pradžių sukilėliams sekėsi - rusai traukėsi. Balandžio mėnesį beveik visa Lietuva jau buvo sukilėlių rankose. Tačiau netrukus rusai sukaupė dideles pajėgas, ir rudenį sukilimas buvo nuslopintas. Tada prasidėjo persekiojimai: uždarytas Vilniaus universitetas, imtos rusinti mokyklos, sustiprinta cenzūra, daug žmonių ištremta.

Nors sukilimas pralaimėjo, jis nepraėjo be pėdsako. Ypač savo drąsa ir ryžtu pagarsėjo grafitė Emilija Pliaterytė. Ji įėjo ir į pasaulio istoriją.

Emilija Pliaterytė gimė 1806 m. lapkričio 13 d. Vilniuje. Tėvams išsiskyrus, augo pas gimines Linksnos dvare, Latvijoje. Emilija buvo gerai išsimokslinusi. Ypač mėgo matematiką ir istoriją. Daug skaitė, žavėjosi Vakarų Europos laisvės idėjomis. Buvo iš tų dvarininkų, kurie žmoniškai elgėsi su baudžiauninkais: lankė ligonius, mokė vaikus. Emilija puikiai jodinėjo, mokėjo gerai vartoti ginklą.

Nuo pat jaunystės Emilija buvo patriotė, nusistačiusi prieš rusinimą. Todėl nedvejodama stojo į sukilėlių eiles. Nuvyko į Vilnių tartis su sukilėlių komitetu. Bet šis su moterimi net kalbėti nenorėjo. Tada kartu su pusbroliu Cezariu Pliateriu Emilija ėmė

organizuoti kovai Dusetų apylinkės gyventojus. Tuo pat metu ji susitarė su Daugpilio karo mokyklos lietuvių ir lenkų kariais, kad padėtų sukilėliams paimti tvirtovę. Raita, trumpai nusikirpusi, vyriškais drabužiais ji skatino minią



Emilia Plater
1806 XI 13
1831 XII 23

sukilti prieš rusus. 1831 metų kovo 29 d. prasidėjo sukilimas Dusetose. Emilija vadovavo būriui, kuriame buvo 280 šaulių, 60 raitininkų ir keli šimtai dalgiais ginkluotų valstiečių. Būrys žygiavo link Daugpilio. Nuotaika buvo pakili. Pakeliui jie dukart sumušė rusus ir užėmė Zarasus. Emilija su kard rankoje veržėsi į pirmąsias mūšio eiles. Tačiau rusų buvo daugiau. Jie išsklaidė sukilėlius. Daug jų žuvo, buvo ir sužeistų. Daugpilio kariai, su kuriais Emilija buvo susitarusi, vadovybės jau buvo iš tvirtovės išsiųsti. Tad sukilėliai Daugpilio nepasiekė. Pliaterytės būrys pasitraukė ir prisijungė prie Upytės sukilėlių.

Garsas apie grafaitės drąsą plačiai sklido, ji visur buvo sutinkama su džiaugsmu. Su nauju būriu Emilija dalyvavo užimant Ukmergę. Vėliau dalyvavo puolant Vilnių. Pralaimėjimą ties Vilniumi Emilija skaudžiai išgyveno. Kai Emilijos būrys susitiko su generolo Chlapovskio kariuomene, ji buvo paskirta I-ojo Lietuvos pulko kapitone ir garbės vade.

Su savo pulku dalyvavo Kauno kautynėse, kur vos nepateko į nelaisvę. Vėliau lydėjo kariuomenės gurguoles iš Raseinių link

Šiaulių. Pakeliui, miške prie Šiaulėnų, pulką užpuolė rusai ir žiauriai sumušė.

Karo tarybos posėdis nutarė, kad sukilėliams reikia trauktis į Prūsiją. Emilija griežtai tam pasipriešino. Kartu su pusbroliu Cezariu ir drauge Marija Emilija norėjo pasiekti Lenkiją, kur sukilimas dar tebesitęsė. Jie keliavo naktimis beveik dvi savaites. Iš bado ir nuovargio Emilija labai nusilpo ir susirgo. Karščiuojančią paguldė ją eigulio trobelėje. Po kurio laiko ją priglaudė Justinavo dvaro šeimininkai. Slaugydami Emiliją, jie rizikavo savo gyvybe. Emilija nebepasveiko. 1831 m. gruodžio 23 d. ji mirė. Buvo palaidota Kapčiamiestyje svetimu vardu. Tik vėliau jai pastatytas kuklus paminklas.

Sukilimo dalyviai, pasitraukę į užsienį, plačiai išgarsino Emilijos Pliaterytės vardą. Atminti jos narsumui yra parašyta eilėraščių penkiomis kalbomis: lenkų, anglų, prancūzų, vokiečių, italų. Pliaterytės gyvenimą aprašė ir A. Vienuolis dramoje „1831 metai“. Iki šiol ji vadinama lietuviškąja Žana d' Ark.

IŠBRAUK VARDUS

Mažvydas, Gailutė,
Vida, Vytautas,
Arūnas, Julius,
Gintarė, Gabija,
Algis, Andrius,
Marius, Nomeda,
Povilas, Simona,
Indrė, Sigita, Justas,
Eglė, Egidijus, Rasa,
Tomas, Giedrė,
Evaldas, Martynas,
Ernesta, Aida, Rokas,
Viktorija, Alma,
Evelina, Edvinas,
Ieva, Kristina,
Salomėja.

A	N	Ū	M	A	Ž	V	Y	D	A	S	V	O	E	V	E	L	I	N	A
p	Z	C	G	K	O	I	L	E	V	A	L	D	A	S	H	D	E	Ž	R
S	Ū	N	O	M	E	D	A	G	J	Z	E	S	D	Ž	I	V	V	Š	P
A	E	A	F	C	G	A	I	L	U	T	Ė	G	E	H	N	I	A	J	C
G	K	R	L	A	I	D	A	Ė	S	N	P	H	R	Š	S	P	O	Š	M
R	T	U	B	S	E	M	A	R	T	Y	N	A	S	T	T	O	M	A	S
O	V	Ž	A	I	D	P	B	A	A	N	G	G	O	U	S	V	L	U	Z
K	F	I	I	G	R	S	H	L	S	A	S	E	G	I	D	I	J	U	S
A	D	A	V	I	Ė	J	I	V	D	J	A	S	R	I	C	L	H	Z	Z
S	R	V	Y	T	A	U	T	A	S	A	L	O	M	Ė	J	A	D	A	I
S	T	R	A	A	E	L	A	L	G	I	S	E	R	N	E	S	T	A	D
Z	Č	M	R	I	G	I	N	T	A	R	Ė	T	A	S	I	I	S	Ė	E
S	T	A	T	A	I	U	D	Č	B	I	A	Y	R	G	A	M	M	L	D
K	A	R	Ū	N	A	S	R	A	I	N	D	R	E	B	A	O	I	G	Y
E	R	I	R	A	S	S	I	O	J	T	P	Ž	A	K	A	N	T	I	I
F	G	U	A	L	M	A	U	S	A	A	T	E	N	I	R	A	S	A	N
B	A	S	S	L	V	Ū	S	A	T	K	R	I	S	T	I	N	A	J	A
S	N	R	D	T	O	K	I	R	U	I	N	M	A	K	A	S	A	U	S
L	U	A	E	I	M	V	I	K	T	O	R	I	J	A	J	F	B	S	M

Iš mūsų kūrybos



Vieną kartą Simas ėjo per mišką. Jis buvo nusimineš, nes ir vėl gavo blogą pažymį. Tik staiga prieš jį atsirado mažas žmogelis su ilga barzda ir sako:

- Žinau, kad tau nesiseka. Bet tu neliūdėk. Štai imk šitą dėžutę. Joje rasi tris sėkleles. Tos sėklelės stebuklingos. Jeigu tik tu norėsi, kad išsipildytų koks tavo noras, įkask sėkleles į žemę, ir jis išsipildys.

Tai pasakęs, žmogelis padavė Simukui dėžutę ir dingo. Kai Simukas grįžo namo, jis pavalgė vakarienę ir tada nuėjo miegoti. Kitą dieną, prieš eidamas į mokyklą, Simukas pasodino pirmą sėklelę. Jis panorėjo, kad nuo šiandien kiekvieną dieną jam visada gerai sektųsi ir jis daugiau nebūtų nusimineš.

Mokykloje Simukas sužinojo labai liūdną naujieną – jo geriausias draugas neteko regėjimo (apako). Po mokyklos Simukas pasodino antrą sėklelę. Jis panorėjo, kad jo draugas ir vėl galėtų matyti.

Kita diena buvo šeštadienis. Simas nuėjo į mišką. Ir vėl sutiko tą patį mažą žmogelį su ilga barzda.

Simas paklausė:

- O ko tu norėtum ?

Žmogelis pažiūrėjo į Simą labai nustebęs



- Aš norėčiau, kad man nereikėtų aiškinti žmonėms, duoti sėklelių, kad jų norai išsipildytų.

- Gera, - pasakė Simukas, tada pasodinęs trečią sėklelę jis panorėjo, kad žmogelis būtų laisvas nuo visų tų dalykų.

Žmogelis taip apsidžiaugė, kad ėmė šokti rateliu. Simukas taip pat buvo labai patenkintas, kad labai išmintingai pasirinko savo norus.

*Akvilė Kiškis, 3 klasė
Rasos lituanistinė m-kla,
Naperville, IL*

Filadelfijos V. Krėvės lituanistinės mokyklos šeštokai, mokydamiesi apie Stasio Girėno ir Stepono Dariaus skrydį per Atlantą, skirtą išgarsinti Lietuvos vardą, galvojo, kaip jie patys tai padarytų.

Kaip aš išgarsinčiau Lietuvą

Aš galiu garsinti Lietuvą keliais būdais. Kai aš pasisakau savo vardą, aš galiu pasakyti, kad esu lietuvis. Aš galiu nešioti lietuviškus marškinėlius. Aš galėčiau papasakoti ir pasakyti draugams apie lietuvių sportininkus. Keletas jų yra Johnny Unitas, Joe Jurevičius, Arvydas Sabonis ir Šarūnas Marčiulionis. Aš irgi galiu pasakyti, kad moku vieną iš seniausių kalbų.

Paulius Razgaitis

Aš garsinčiau Lietuvos vardą laimėdamas Olimpiadą arba atlikdamas kokį žygdarbį.

Pavyzdžiui, žygdarbis būtų perskristi ar perplaukti ką nors per trumpiausią laiką. Dar geras dalykas būtų patekti į Gineso pasaulio rekordų knygą išauginus didžiausią kopūstą, moliūgą, agurką... Olimpiadą laimėti būtų sunkoka, bet įmanoma. Pavyzdžiu, žmogus, kuris nubėgo penkis šimtus mylių ir laimėjo pasaulio olimpiadą.

Aidas Jakubėnas



Jeigu aš norėčiau išgarsinti Lietuvą, aš laimėčiau Olimpiadą. Tada visas pasaulis žinos apie Lietuvą.

Kokia graži, kokia drąsi, kokia maža. Tada gal kas nors norės išmokti kalbėti lietuviškai. Kai kur nors važiuosi iš Lietuvos, tai visi žinos, kad esi iš Lietuvos. Tai va ką aš daryčiau, kad išgarsinčiau Lietuvą.



Paulius Mauricas



Aš jau pusę metų kuriu skraidančią šluotą. Labai daug darbo ir proto reikia sukurti tokį mechanizmą.

Kai baigsiu si nedidelį darbą, pasiimsiu Aidą į kompaniją ir abu bandysime perskristi per vandenyną. Šluota, aišku, bus pavadinta „Lietuva“. Mes skrisime dieną ir naktį be nusileidimo, nes norėsime

kuo greičiau pasiekti Tėvynę. Mus stebės visas pasaulis. Mus filmuos didieji televizijos kanalai. Taip aš išgarsinsčiau Lietuvą ir save.

Karolis Stravinskas



Prezidentas



Aš norėčiau būti Amerikos Prezidentu. Jeigu aš būčiau Prezidentu, aš visiems per nacionalinę televiziją pasakyčiau, kad esu "lietuvis!" Tada, kaip įtakingas pasaulio žmogus ir pareigūnas skrisčiau į Vilnių. Vilniuje aš lipčiau į Gedimino pilį ir po to valgyčiau "Žemaičių smuklėje". Būtų svarbu, kad visur su manimi keliautų spaudos korespondentai ir mane fotografuotų visose vietose.

Tada keliaučiau į Kauną. Kaune, aš valgyčiau ledus Laisvės Alėjoje. Aš vėl norėčiau, kad būtų daug fotografų, nes čia būtų gera reklama - paprastas malonumas įdomioje vietoje.

Tada aš keliaučiau į Klaipėdą. Klaipėdoje aš apžiūrėčiau

ši augantį miestą ir jos įstaigas. Po tokios ilgos kelionės, aš važiuočiau į Nidą ir ten plaukčiau laivu. Nidoje atostogaučiau visą savaitę. Čia mano planas išgarsinti Lietuvą.

Virgus Volertas

TRYS PAGEIDAVIMAI



Vieną kartą Simas ėjo per mišką. Jis buvo nusiminęs, nes ir vėl gavo blogą pažymį. Tik staiga prieš jį atsirado mažas žmogelis su ilga barzda ir sako:

- Žinau, kad tau nesiseka. Bet tu neliūdėk. Štai imk šitą dėžutę. Joje rasi tris sėkleles. Tos sėklelės stebuklingos.

Jeigu tik tu norėsi, kad išsipildytų koks tavo noras, įkask sėkleles į žemę, ir jis išsipildys.

Tai pasakęs, žmogelis padavė Simukui dėžutę ir dingo. Simukas įkasė į žemę vieną sėklelę ir sako:

- Aš noriu gauti labai gerus pažymius.

Po to Simukas pasižiūrėjo į pažymių knygelę. Vietoj F atsirado A. Linksma Simukas nuskubėjo pas mamą. Nubėgo pas mamą ir sušuko:

- Mamyte, aš gavau A!

Šaunuolis! O kaip gavai A, juk vakar visai nesimokei?

- Aš kai vaikščiojau per mišką, aš sutikau žmogų. Jis man davė tris stebuklingas sėklas. Jis sakė, kad jeigu įkasiu vieną sėklą į žemę išsipildys mano noras. Aš tada į žemę vieną sėklą ir užkasiau. Tada išsipildė mano noras.

Bet mama nepatikėjo. Jis tada išbėgo į kiemą, įkasė į žemę

sėklą ir pasakė:

- Aš noriu labai daug maisto.

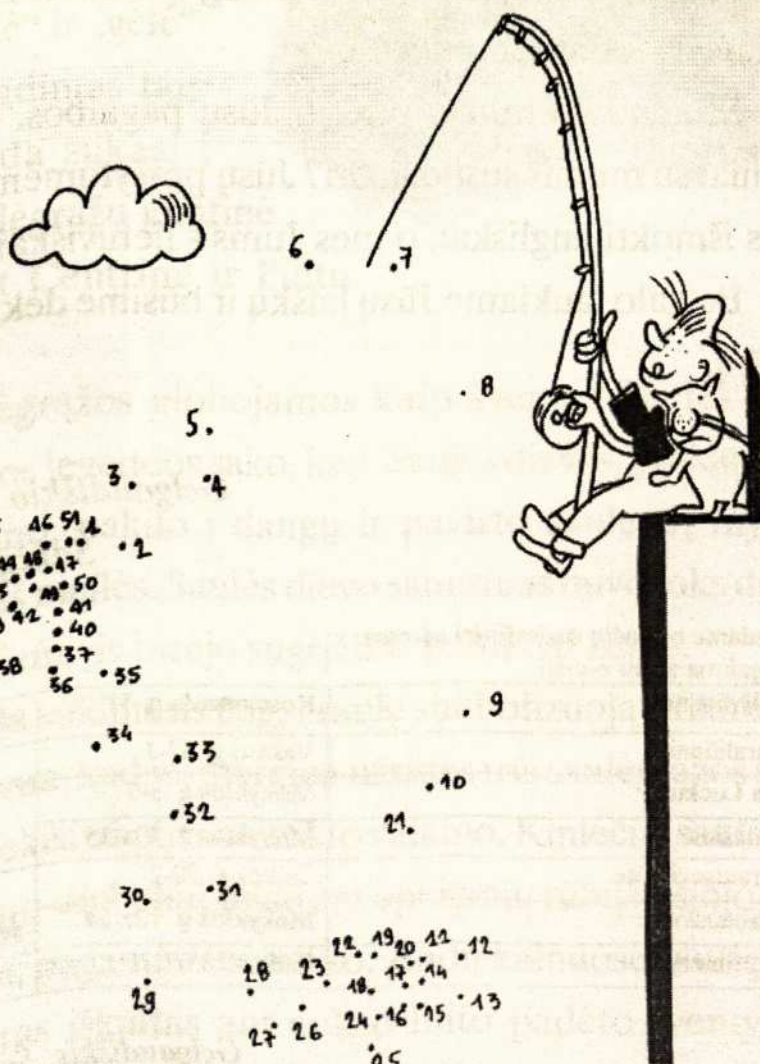
Simukas, kai grįžo namo, pamatė pilną šaldytuvą braškių, bananų, apelsinų, daržovių, mėsos ir gėrimų. Mama buvo labai nustebus. Simukas išbėgo į lauką ir paskutinę sėklą įkasė ir Simas sako:

- Aš noriu dviejų arklių.

Ir atsirado du gražūs arkliai. Simukas pasikvietė mamą į kiemą ir tada mama juo patikėjo.

*Justina Braziulytė, 3 klasė
Rasos lituanistinė m-kla,
Naperville, IL*

Sujunk taškelius



Norime susirašinėti Laiškas iš Lietuvos

Mieloji Reakcija,

Mes mokomės antroje klasėje. Esame 8-9 metų amžiaus. Gyvename nepaprastai gražiamе Gelgaudiškio miestelyje prie Nemuno (upės pavadinimas). Mūsų klasėje mokosi 22 mokiniai. Jie puikūs ir darbštūs. Mes drauge keliaujame po Lietuvą, ir stengiamės ją pažinti. Į Lietuvą atvyksta ir užsieniečiai. Rudenį, eidami gatve, sutikome angliškai kalbančius svečius, pasisveikinome ir daugiau nieko nemokėjome pasakyti. Buvo labai gaila. Nuo šių mokslo metų pradėjome mokytis anglų kalbos. Labai norime kuo greičiau šią kalbą išmokti.

Mums kilo mintis prašyti Jūsų pagalbos. Gal norėtų Jūsų mokiniai su mumis susirašinėti? Jūsų prašytumėm pagalbos padėti mums išmokti angliškai, o mes Jums - lietuviškai.

Be galo laukiame Jūsų laiškų ir būsime dėkingi redakcijai už pagalbą.

II b klasė

Gelgaudiškio vidurinė mokykla

Šakių rajonas, Lietuva

p.s. pridedame norinčių susirašinėti adresus.

Laiškus galima siųsti e-mail

Agnė Balčiūnaitė	Kosmonautų g. 11	editabal@one.lt
Greta Karaliūnaitė	Vakarų g. 37-1	
Lukrecija Luckutė	Mokyklos g. 3-7	
Lukas Patašius	Mokyklos g. 20a-15	
Guoda Pratusėvičiūtė	Taikos g. 70-2	
Erika Švabauskaitė	Mokyklos g. 12a-24	svabauskienesigute@one.lt
Gabrielė Vinterytė	Taikos 52	

Gelgaudiškis, Šakių rajonas, Lietuva

Šiaurės Amerikos prerijose saulėgražos sėklos laikytos šventu maistu. Taurės, pripildtos saulėgražų sėklų, buvo įdedamos į mirusiųjų kapus, kad jis galėtų pasistiprinti prieš ilgą kelionę į „amžinosios medžioklės plotus“.

Saulėgražos reikšmės skirtingos. Kai kur tikima, kad saulėgraža gali suteikti jėgą ir galią, šiltumą ir sotumą. Kitur manoma, jog saulėgraža yra susijusi su išdidumu, netikra ir nelaiminga meile. Dovanoti mažą saulėgražą reiškia širdingą susižavėjimą.



Pasaulyje nieko naujo! Mūsų batai atkeliavo iš senų senovės. Siauranosiai „laiveliai“ kilo iš metalinių, labai ilgų ir smailų riterio batų. Paplūdimio šlepetės (su dirželiais per pirštą) egzistavo jau senajame Egipte, o batai su „platforma“ (labai storu padu) buvo žinomi dar prieš Kristų.

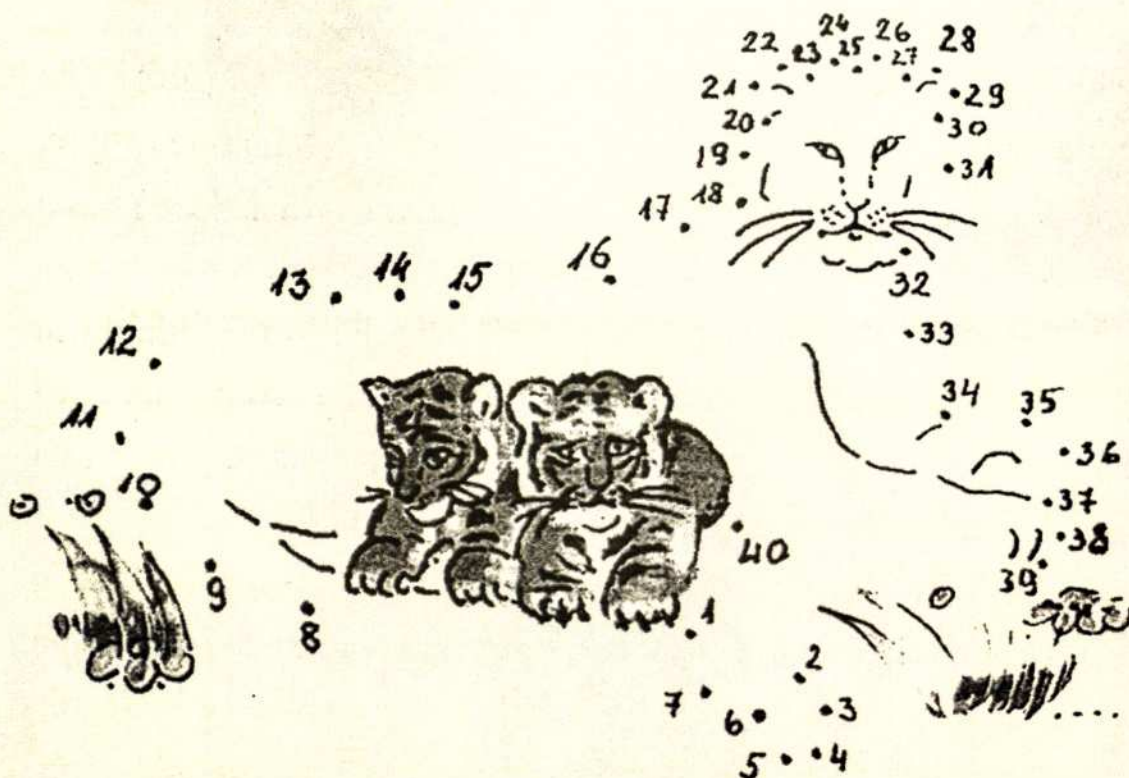
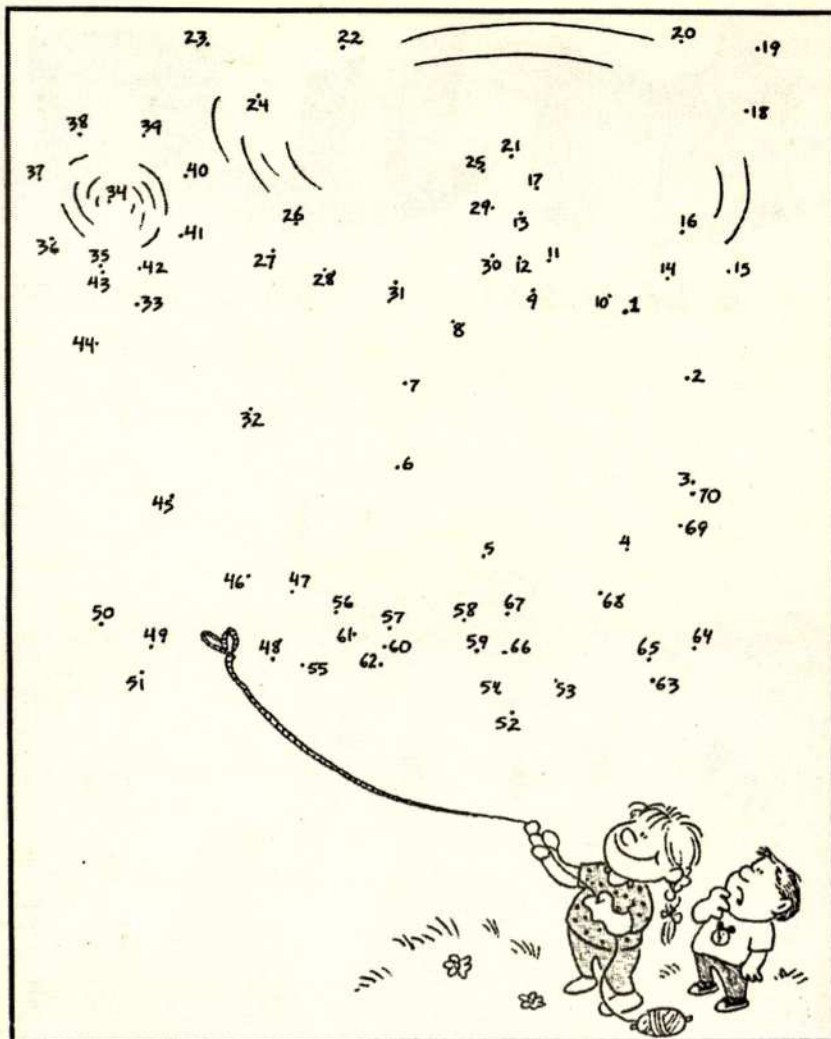


Batų raištelius išrado - anglas Tom Jeferson. Tai jis apie 1770 metus batų sagtis pakeitė raišteliais. O, tai buvo mados šauksmas!

Raišteliai gal ir patogiau už sagtį, bet ką jūs pamanytumėt apie XVII amžiaus italijos moteris, kurių batelių padai siekdavo apie 8 inčus? Kuo turtingesnė dama, tuo aukštesnė pakulnė. Ponia nebegalėdavo paeiti pati. Ją lydėdavo tarnaitės.



Sujunk
taškelius ir
nuspelvink





Viliaus Vyšniauskos piešinys. Los Angeles Šv. Kazimiero lituanistinė mokykla, CA.

ISSN 1078-411X

EGLUTĖ

8812 W. 103 rd. St., Palos Hills, IL. 60465, USA
Tel. 708-430-1911